Vastaukset

Tehtäviä selkokirjaan

Yhdeksän miehen saappaat

Pentti Haanpää
Selkomukauttanut Tuomas Kilpi

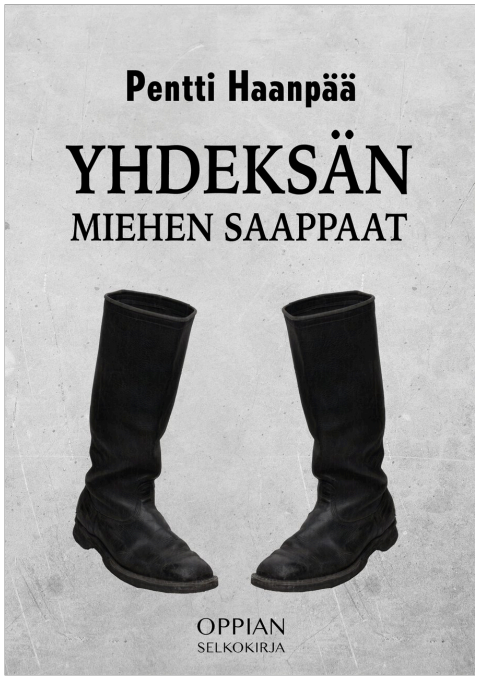

Sisällys

Kysymyksiä kirjasta 2
Sanastoa 2
Oikein vai väärin? 3
Tapahtumat järjestykseen 3
Kuka sanoi? 4
Sanaristikko 4
Keskustelu- ja kirjoitustehtäviä 5
Tiedonhakutehtäviä 6

Opettajalle

Yhdeksän miehen saappaat on selkomukautus Pentti Haanpään jatkosotaa kuvaavasta teoksesta. Kirja seuraa yhtä paria sotilassaappaita, jotka kulkevat yhdeksältä mieheltä toiselle.

Kysymyksiä kirjasta on jaettu lukujaksoihin, joten niitä voi käyttää lukemisen rinnalla. Muut tehtävät koskevat koko kirjaa. Vastauksissa on jokaisen vastauksen sivu.

Helpoimpia ovat tehtävät ”Oikein vai väärin?” ja ”Tapahtumat järjestykseen”, vaativimpia keskustelu- ja tiedonhakutehtävät.

Kirjassa on sotaa, kuolemaa, alkoholia ja uhkapeliä. Keskustelutehtävät käsittelevät kirjan henkilöitä, eivät oppilaiden omia kokemuksia.

Nämä tehtävät on tarkoitettu tukemaan selkokirjan käyttöä opetuksessa ja opiskelussa. Kaikkia tehtäviä saa käyttää, kopioida, levittää ja muokata vapaasti.
Pentti Haanpään teoksen Yhdeksän miehen saappaat on selkomukauttanut Tuomas Kilpi. Kirjan on julkaissut Oppian.
Lisää selkokielisiä tieto- ja kaunokirjoja löydät osoitteesta selko.oppian.fi

Kysymyksiä kirjasta

Lue sivut 8–30.

1. **a)** Hän halusi olla siisti. s. 9
2. **c)** Hän oli kuin uusi ihminen. s. 9
3. **c)** Hän päätti ylentää itsensä vänrikiksi. s. 11
4. **a)** Sängyn alta s. 18
5. **c)** Kirjan, jossa oli rouvan kirjeystävät s. 20
6. **a)** Hämähäkkiin s. 21
7. **c)** Hänestä tuli taas vääpeli. s. 27
8. **c)** Jopperin saappaat olivat melkein rikki. s. 29

Lue sivut 31–43.

9. **a)** Kansakoulun opettaja s. 31
10. **a)** Suur-Suomeen s. 32
11. **b)** Talo oli tuhoutunut pommituksessa. s. 33
12. **c)** Äiti ei halunnut nähdä heitä yhdessä. s. 39
13. **b)** Kaukopartiomies s. 41
14. **c)** Kukaan ryhmästä ei palannut retkeltä. s. 42
15. **b)** Hän oli tarjonnut varuskersantille rommia. s. 43

Lue sivut 44–53.

16. **c)** Hevosmies s. 44
17. **b)** Hän vei kolonnan perille pimeässä. s. 44
18. **b)** Kotiaan ja peltojaan s. 46
19. **a)** Hieman liian pienet s. 46
20. **a)** Siellä oli hevosia, joista piti huolehtia. s. 49
21. **b)** Kelloja ja sormuksia s. 52
22. **c)** Haavoittunut vihollinen ampui häntä. s. 52

Lue sivut 54–66.

23. **c)** Mökki oli palanut sodassa. s. 54
24. **a)** Saunaan s. 56
25. **b)** Venäläisen kiväärin s. 58
26. **a)** Hirven s. 59
27. **c)** Kapteeni Kola s. 62
28. **a)** Sota ei lopu koskaan. s. 63
29. **c)** Hän ei halunnut ylittää rajaa. s. 65
30. **c)** Hän veti ne jalkaansa ja jätti omat tilalle. s. 66

Lue sivut 67–75.

31. **b)** Se myytiin pakkohuutokaupassa. s. 67
32. **b)** Hän teki kirkon penkkejä. s. 69
33. **c)** Sodassa vihollisen puolella s. 71
34. **b)** Puutavarayhtiö hyötyy eniten. s. 73
35. **a)** Hänellä ei ollut rahaa ja hänellä oli krapula. s. 75

Lue sivut 76–97.

36. **b)** Kapteeni Nenänen s. 76
37. **c)** Nainen, jolla oli kettuturkki s. 78
38. **b)** Pehmeässä vuoteessa s. 79
39. **c)** Leski ja kauppias s. 84
40. **b)** Kaikki oli liian hienoa ja siistiä. s. 85
41. **b)** Kevät oli tehnyt tiestä mutaisen. s. 87
42. **c)** Shakkia s. 94
43. **a)** Hän ei halunnut menettää pelitoveria. s. 96

Lue sivut 98–108.

44. **b)** Ne haisivat pahalta. s. 98
45. **a)** Nokkasen ystävä ajalta ennen sotaa s. 99
46. **b)** Hänellä on mies. s. 101
47. **b)** Myös häntä oli petetty. s. 103
48. **a)** Siellä pelattiin korttia jatkuvasti. s. 105
49. **c)** Hän hävisi kaikki rahansa. s. 107
50. **a)** Jaaran vanhat saappaat olivat paremmat. s. 108

Lue sivut 109–122.

51. **b)** Hevonen pitää myydä. s. 111
52. **b)** Korttipeliä varten s. 111
53. **a)** Hän pelasi korttia. s. 113
54. **c)** Hän riisui ne ja jatkoi paljain jaloin. s. 114
55. **c)** Sotamies Ahvenen s. 118
56. **a)** He polttivat sen. s. 118
57. **a)** Kaivaa ojaa auki s. 120
58. **c)** Isoista koneista s. 122

Sanastoa

1. **rintama → b)** paikka, jossa armeijat taistelevat s. 9
2. **ylentää → d)** antaa jollekulle korkeampi sotilasarvo s. 11
3. **korsu → f)** maahan kaivettu suoja, jossa sotilaat asuvat s. 41
4. **evakko → g)** ihminen, jonka piti lähteä kotoaan sodan takia s. 54
5. **lypsää → i)** ottaa maitoa lehmästä s. 57
6. **suutari → h)** ihminen, joka tekee ja korjaa kenkiä s. 62
7. **leski → c)** ihminen, jonka vaimo tai mies on kuollut s. 65
8. **kelirikko → a)** aika keväällä, kun tiet ovat pehmeitä ja mutaisia s. 86
9. **savotta → j)** metsätyömaa, jossa kaadetaan puita s. 109
10. **perääntyä → e)** liikkua taaksepäin, pois vihollisen luota s. 114

Oikein vai väärin?

		Oikein	Väärin
1.	Soro muutti lomatodistukseensa vääpelin vänrikiksi. s. 13	X	
2.	Rouva Puhti sanoi, että Eevertti oli hänen poikansa. *Oikein:* Rouva Puhti sanoi, että Eevertti oli hänen sisarenpoikansa. s. 22		X
3.	Jopperi sai rintamalle paketin Hannalta. s. 41	X	
4.	Mari Ahven oli hiljainen nainen. *Oikein:* Mari Ahven oli reipas ja puhelias. s. 60		X
5.	Juhani Norppa oli leski. s. 65	X	
6.	Itä-Karjalan uusi kirkko rakennettiin kivestä. *Oikein:* Kirkko rakennettiin punaisesta hongasta. s. 69		X
7.	Norpan tuttava sai saksalaisilta viisi markkaa jokaisesta tiilestä. s. 74	X	
8.	Rouva Risu saattoi Korpin asemalle. s. 85	X	
9.	Kaijan mies Lauri oli kersantti. *Oikein:* Lauri oli vänrikki. s. 102		X
10.	Peli-Jaara pelasi korttia kaksi viikkoa putkeen. s. 106	X	
11.	Väinö Lehto sanoi, että olisi ollut parempi kaivaa ojia kuin hautoja. *Oikein:* Naapuri sanoi niin. Lehto uskoi, että sota oli pakko käydä. s. 121		X

Tapahtumat järjestykseen

1 Vääpeli Soro otti uudet saappaat varastosta. s. 9

4 Kersantti Nirva kaatui suolla. s. 52

8 Väinö Lehto kaivoi ojaa kotonaan. s. 122

7 Peli-Jaara ehdotti Nokkaselle saappaiden vaihtoa. s. 108

2 Soro ja Jopperi vaihtoivat saappaat kahvipaikassa. s. 29

5 Juhani Norppa vaihtoi korjatut saappaat jalkaansa. s. 66

3 Jopperin ryhmä ei palannut partioretkeltä. s. 42

6 Korpraali Korppi pelasi shakkia luutnantti Purnun kanssa. s. 94

Kuka sanoi?

Soro · Jopperi · Nirva · Ahven · Korppi · Rouva Risu · Kaija · Jaara

1. ”Olemme kai tuntemattomia tuttuja.” **Soro** s. 15

2. ”Nyt toivoisi olevansa pieni kuin nyrkki.” **Nirva** s. 51

3. ”Taivas on sielläkin korkealla.” **Ahven** s. 56

4. ”Ettekö voi olla juomatta?” **Rouva Risu** s. 83

5. ”Hyi, miten katkera olet!” **Kaija** s. 103

6. ”Saappaat vihasivat jalkoja.” **Jaara** s. 114

Sanaristikko

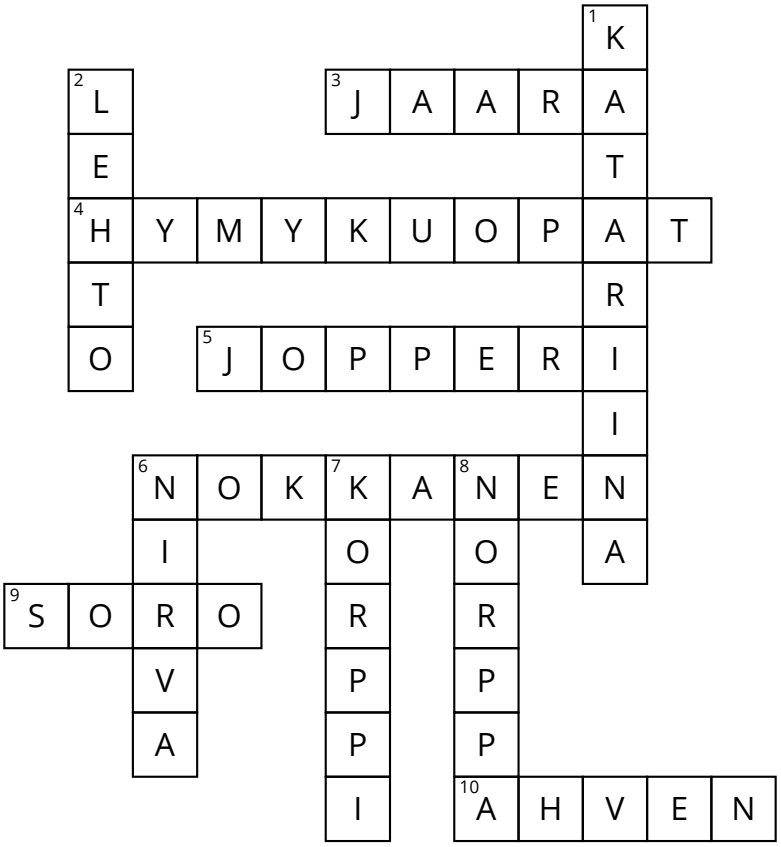

Vaakaan

3. JAARA s. 106
4. HYMYKUOPAT s. 101
5. JOPPERI s. 38
6. NOKKANEN s. 105
9. SORO s. 9
10. AHVEN s. 54

Pystyyn

1. KATARIINA s. 14
2. LEHTO s. 114
6. NIRVA s. 45
7. KORPPI s. 77
8. NORPPA s. 71

Keskustelu- ja kirjoitustehtäviä

1. Vääpeli Soro ylensi itse itsensä vänrikiksi. Miksi hän teki niin? Miten hänen tarinansa loppui?

- Soro kaipasi uutta elämää ja uutta naista ja halusi upseerinarvon.
- Uusissa vaatteissa hän tunsi olevansa uusi ihminen, ja Pensaan puhe ylennyksestä houkutteli.
- Uusi vääpeli kirjoitti asiasta esimiehille. Soron piti maksaa liikaa saadut rahat takaisin, ja hänestä tuli taas vääpeli.

Vrt. s. 9, 11, 27, 28

2. Peli-Jaara pelasi korttia viikkokausia. Miksi peli oli hänelle niin tärkeä? Mitä sinä arvaat?

- Pelaajat pakenivat sotaa korttipeliin.
- Jaara oli vieraantunut kodistaan jo ennen sotaa, ja peli oli saanut hänestä kovan otteen.
- Pelissä hän ei ajatellut sotaa eikä perhettä.

Vrt. s. 106, 109, 111

3. Juhani Norppa sanoo: ”Yksi saa rahaa, toinen menettää kaiken ja kolmas kuolee.” Mitä hän tarkoittaa? Mitä sinä ajattelet?

- Sota kohtelee ihmisiä eri tavoin: Norppa sai kolme markkaa päivässä, tuttava viisi markkaa tiilestä.
- Jotkut rikastuivat sodassa (kauppa, saksalaisten työt), toiset menettivät kotinsa, kuten Ahven ja Jopperi, ja moni kuoli, kuten Nirva.
- Oppilaan oma mielipide: onko sota erilainen rikkaille ja köyhille.

Vrt. s. 74, 75, 105

4. Kirjan lopussa Lehto ajattelee: ”Jos saappaat ovat kuluneet, niin on mies itsekin.” Mitä hän tarkoittaa?

- Saappaat kuluivat sodassa, ja samoin kuluivat miehet.
- Kirjassa sanotaan, että sota kuluttaa ihmistä ja saappaita.
- Lehto on väsynyt, mutta hän ei valita. Hän selittää asiat parhain päin.

Vrt. s. 97, 122

5. Kirjassa on yhdeksän miestä. Kuka heistä on sinusta kiinnostavin? Miksi?

- Oppilas valitsee yhden miehen: Soro, Jopperi, Nirva, Ahven, Norppa, Korppi, Nokkanen, Jaara tai Lehto.
- Hyvä vastaus kertoo, mitä mies teki kirjassa ja mikä hänessä on kiinnostavaa.

Vrt. s. 8, 31, 44, 54, 67, 76, 98, 109, 115

6. Kirjoita kirje. Sotamies Ahven on taas rintamalla. Hän kirjoittaa kirjeen vaimolleen Marille. Mitä hän kertoo? Mitä hän kysyy?

- Ahven voi kertoa uudesta talosta, jonka sairaalan väki rakensi, tai rintaman elämästä.
- Hän voi kysyä lapsista, lehmistä ja siitä, riittääkö ruoka.
- Hän voi kertoa, että hän ikävöi kotiin Lapukkaan.

Vrt. s. 57, 60, 62

Tiedonhakutehtäviä

1. Kirjan kirjoitti Pentti Haanpää.

a) Missä Pentti Haanpää syntyi?

b) Mitä Haanpää teki jatkosodassa?

c) Kirjoita yhden toisen Haanpään kirjan nimi.

– Pulkkilassa, Leskelän kylässä Pohjois-Pohjanmaalla, 14.10.1905 (kylä liitettiin myöhemmin Piippolaan).
– Hän palveli jatkosodassa huoltojoukoissa. (Talvisodassa hän oli kiväärimiehenä Sallan ja Pelkosenniemen rintamilla.)
– Esimerkiksi Maantietä pitkin (1925), Kenttä ja kasarmi (1928), Korpisotaa (1940) tai Noitaympyrä (kirjoitettu 1931, julkaistu 1956).

Lähde: Wikipedia: Pentti Haanpää
https://fi.wikipedia.org/wiki/Pentti_Haanpää

2. Suurin osa kirjan tapahtumista on jatkosodan aikana.

a) Minä vuosina jatkosota oli?

b) Ketä vastaan Suomi taisteli jatkosodassa?

c) Luvussa 9 alkaa uusi sota saksalaisia vastaan. Mikä tämän sodan nimi on?

– Vuosina 1941–1944 (25.6.1941–19.9.1944).
– Neuvostoliittoa vastaan.
– Lapin sota (15.9.1944–27.4.1945).

Lähde: Wikipedia: Jatkosota
https://fi.wikipedia.org/wiki/Jatkosota
Lähde: Wikipedia: Lapin sota
https://fi.wikipedia.org/wiki/Lapin_sota
Lähde: Wikipedia: Pentti Haanpää (Yhdeksän miehen saappaat ja jatkosota)
https://fi.wikipedia.org/wiki/Pentti_Haanpää

3. Kaija Holm oli lotta. Vinkki: hae sanoilla Lotta Svärd.

a) Mikä oli Lotta Svärd?

b) Mitä töitä lotat tekivät sodan aikana? Kirjoita kaksi asiaa.

– Suomalainen naisten vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö, joka toimi vuosina 1920–1944.
– Esimerkiksi: laittoivat ruokaa sotilaille, hoitivat haavoittuneita sairaaloissa, korjasivat ja tekivät vaatteita, tekivät toimisto- ja viestitöitä, tarkkailivat ilmaa (ilmavalvonta), keräsivät rahaa.

Lähde: Wikipedia: Lotta Svärd
https://fi.wikipedia.org/wiki/Lotta_Svärd